

KRISTINA MIOČIĆ

Velebitska 2, HR-23000 Zadar

kmioic2@net.hr

TOPONIMIJA BAŠKIH OŠTARIJA

Ovim istraživanjem željeli smo, prije svega, sustavno popisati toponime Baških Oštarija te ih objaviti kako bi se otrgli zaboravu, ali i na jezičnoj razini posvjedočiti lički štokavsko-ikavski govor kakav je zasad zapisan u knjigama i radovima Marka Čuljata, Ivana Milkovića, Stjepana Pavičića, Milana Japunčića i Grgura Budislava Tomljenovića. Istraživanje je provedeno uglavnom na terenu u kontaktu s izvornim govornicima – informatorima, a tek manji dio u različitim gradskim i državnim ustanovama. Prikupljeno je ukupno 165 toponima. Toponimija Baških Oštarija je hrvatska, osim jednoga turcizma (*Ālaginac*) i jednoga romanizma (*Oštarije*).

1. Uvod

Baške Oštarije jedno su od najviših stalno naseljenih mjesta u Hrvatskoj. Iako u podjeli¹ Velebita (na njegov sjeverni, srednji, južni i jugoistočni dio) predstavlja ju granicu između srednjega i južnoga Velebita, u svijesti govornika najviše pripadaju Lici. Takva podijeljenost vidljiva je i u svakodnevnome funkcioniranju naselja; tako Baške Oštarije² administrativno pripadaju općini Karlobag, ali poštanski se promet odvija preko Gospića (odnosno pošte u Brušanima, zapadnome gospićkom predgrađu). Župni ured kojemu pripada oštarska crkva sv. Elizabete također se nalazi u Karlobagu, ali smrtovnice se podižu u Matičnome uredu Gospić.

Takva podvojenost, dakako, ima svoje korijene i razloge. Oštarije se nalaze na 924 – 940 m nadmorske visine (ti podatci ovise o mjestu izmjere), na 20. kilometru ceste Gospić – Karlobag iz smjera Gospića, odnosno na 18. kilometru iste ceste iz smjera Karlobaga. Naselje je smješteno uz rub krškoga Oštarskog polja, dugačkoga oko 4 km i širokoga 1 km, koje je u prošlosti hranilo mnogobrojne oštarske obitelji. No prema popisu iz 2001. godine u Oštarijama je živjelo 30 stanovni-

¹ Takvu podjelu predlaže dosad najsustavniji objavljeni planinarski vodič po Velebitu (Čaplar 2001: 8).

² U daljnjem tekstu *Oštarije*.

ka uglavnom starije životne dobi.³ Ta podvojenost očituje se i u tome što Ličani i danas Oštarcu smatraju Podgorcima, dok Podgorci (stanovnici podvelebitskoga dijela jadranske obale) njih smatraju Ličanima. Uvjerljivo najveći broj stanovnika preziva se Prpić, a od bunjevačkih prezimena u Oštarijama su zastupljena prezimena Baburić, Brkljačić, Miletić, Polić i Šikić (v. Pavelić 1973: 14).

O toponimiji Baških Oštarija može se čitati uglavnom u putopisnoj literaturi koja je po svojim obilježjima osobna i često bez znanstvene podloge (v. Forenbacher 2000. te Rukavina 1979.). Nešto je točnija, ali ipak nije znanstvena, planinarska literatura⁴. Jedinim znanstvenim radovima o Oštarijama mogu se smatrati *Baške Oštarije i šira okolica* (Rukavina 1991.) i *Rimskom cestom preko Velebita* (Prpić 2008.). Ti su radovi nastali kao rezultat znanstvenih istraživanja na samome terenu i u arhivima te suradnje s članovima akademske zajednice. Stoga se ovaj rad može smatrati tek prvim pokušajem u nastojanju da se oštarska toponimija i naselje općenito, a osobito zbog svoje prometne i zemljopisne važnosti, temeljito istraže.

2. Kratka povijest Oštarija

Za vladavine Rimljana navedenim su prostorom prolazile rimske dvokolice povezujući Liku i Podgorje. U srednjem vijeku lokalitet je bio u posjedu obitelji Kurjaković, krbavskih knezova. Nakon povlačenja Turaka iz Like 1689. godine, zapovjedništvo Vojne krajine kojoj je 1713. godine pripao taj prostor, uočilo je njegove gospodarske i prometne mogućnosti te je u 1. polovici XVIII. stoljeća otvorena prva gostionica po kojoj je naselje i dobilo ime (mlet. *ostaria* – ‘gostionica, birtija, krčma’), a čija je svrha bila osigurati trgovcima iz Podgorja mjesto za odmor na putu prema Lici. S obzirom na razvoj prekovelebitske trgovine, a time i otvaranje većega broja gostionica, vlasti su na spomenuti prostor počele naseljavati hrvatsko bunjevačko katoličko stanovništvo uglavnom iz Podgorja, ali ljudi su teško ostavljali svoje tek ponovo stečene domove i selili se na planinu. No jedan dio ljudi je došao i stvorio sebi novi dom.

Pravi uzlet naselje je doživjelo u XVIII. i XIX. stoljeću otvaranjem triju cesta (*Karoline, Terezijane i Knežić-Kekićeve*) između Gospića i Karlobaga koje su otvorile put novomu naseljavanju. Rezultat tih promjena bila je izgradnja crkve i otvaranje škole potkraj XIX. stoljeća. No već s prelaskom u novo stoljeće skromno Oštarsko polje više nije moglo hraniti mnogobrojne obitelji te su mnogi otišli u Ameriku u potrazi za boljim životom, a dva svjetska rata i otvaranje Ličke pruge 1925. godine koje je prometna žarišta premjestilo dublje u Liku nepovoljno su utjecali na oštarsku demografsku sliku. U razdoblju od pedesetih do sedamdesetih

³ Do završetka ovoga rada potpuni podatci iz popisa stanovništva 2011. godine još nisu bili dostupni.

⁴ Čaplar (2001.), Poljak, J. (1929.), Poljak, Ž. (1976. i 1990.), Prpić (2008.).

godina XX. stoljeća Baške Oštarije posve su opustjele, tako da prema popisu stanovništva iz 2001. godine naselje broji tek 30 stanovnika. Danas se, s obzirom na raseljavanje autohtonoga stanovništva te utjecaj elektronskih medija, mjesto sve više pretvara u turističku oazu i izletišta za žitelje velikih gradova kojima se, zahvaljujući prometnoj infrastrukturi, približilo na dva sata vremena vožnje.⁵

3. Ciljevi i metodologija istraživanja

S obzirom na zemljopisni položaj, a naročito na izrazito negativne gospodarske i demografske prilike u Oštarijama, razlozi i ciljevi ovoga toponomastičkog istraživanja nametnuli su se sami. Glavni razlog bila je spoznaja da će se, s obzirom na dob i malobrojnost autohtonoga stanovništva, to neistraženo i neobjavljeno toponimsko bogatstvo posve izgubiti sa smrću posljednjega rođenog Oštarca, dakle kroz nekoliko desetljeća. Taj su strah dodatno pojačali i mnogobrojni primjeri internetskih stranica, blogova i katastarskih zapisa koji vrve netočnim toponimskim likovima (npr. *Ptičijak* umjesto *Tičijak*, *Brijeg* umjesto *Brig*) i njihovim morfološkim paradigmatama, pa čak i općim informacijama, no neka to bude predmetom budućih istraživanja. Jedan je od ciljeva ovoga rada ispravno imenovanje lokaliteta obuhvaćenih terenskim istraživanjem. Budući da lokalno stanovništvo govori ličkom štokavskom ikavicom, imena lokaliteta otkrivaju značajke toga govora te su u tome smislu pravo jezično vrelo. Zbog nepovoljne gospodarske, a time i demografske slike Velebita, sve je manje govornika takve štokavske ikavice, a isti je slučaj i s toponimima. Zato je jednako važan cilj popisati toponimski korpus Oštarija te ga prvi put sustavno objaviti u znanstvenome časopisu. Budući da je lička toponimija općenito dugo bila izvan fokusa istraživanja, cilj ovoga rada jest svakako i dati doprinos njezinim budućim istraživanjima te pružiti materiju za usporedbu s toponimima drugdje u Lici. Zbog izostanka egzistencijalne i obrazovne perspektive za mlađe stanovništvo Oštarije, nekada stalno naselje, postupno postaju mjesto za odmor. To znači da ljudi iz većih sredina koji podrijetlom nisu vezani uz to područje, prepoznaju Oštarije kao utočište od suvremenoga načina života. Zbog njihova porasta i istodobnoga nestanka autohtonih Oštaraca, toponimski korpus neće samo nestati već će se, izložen isključivo alohtonim utjecajima, promijeniti te će se s vremenom stvoriti posve novi korpus koji će se nataložiti na ovaj izvorni oštarski. Stoga je vrlo važno da on ostane zabilježen i protumačen u svojem izvornom obliku na ličkoj štokavskoj ikavici. Toponimi su prikupljeni na području Oštarija u kontaktu s izvornim govornicima i njihovim potomcima u Splitu, Rijeci i Zadru⁶ tijekom 2007. i 2008. godine, a ubicira-

⁵ Za opširniji pregled oštarske povijesti vidi: Mažuran (2001.), Rukavina (1991.).

⁶ Kazivači: Lucija Prpić, Oštarije (1914. – 2008.), Milka Prpić, Rijeka (1953.), Mira Bura, Rijeka (1950.), Marko Miočić, Zadar (1947.), Matija Pažanin, Split (1953.), Mandica Dugac, Crikvenica (1945.). Svima njima velika hvala na uloženoj trudu, odvojenome vremenu i dobroj volji.

ni su također na terenu tijekom 2009. i 2010. godine. Zemljovidni su nabavljeni zahvaljujući Područnomu uredu Državne geodetske uprave u Gospiću te Središnjemu uredu u Zagrebu.

4. Osnovne crte oštarskoga govora

Budući da je ovaj rad toponomastički, a ne dijalektološki, u uvodu se prije obrade toponimskoga korpusa donosi kratak prikaz oštarskoga govora. Oštarski govor pripada štokavsko-ikavskim govorima zapadnoga štokavskog dijalekta. Uz Velebit i Liku takvih govora ima i u Gorskoj kotaru, u Podgorju, na dalmatinskoj kopnu, u Baranji, u pojedinim mjestima na srednjodalmatinskim otocima, a izvan Hrvatske u nekim dijelovima Bosne, zapadnoj Hercegovini, Vojvodini, Mađarskoj i u trima selima u pokrajini Molise u središnjoj Italiji (v. Lisac 2003.).

4.1. Fonologija

4.1.1. Samoglasnici

Samoglasnički inventar oštarskoga govora čini pet samoglasnika: *a*, *e*, *i*, *o*, *u*, a svaki od njih javlja se u kratkim i dugim slogovima. Fonem *r* također je slogotvoran te se javlja u kratkim i dugim slogovima. Budući da je riječ o ikavskome govoru, starohrvatski fonem *jat* odrazio se kao /i/ (*Bríg*, *Brigòvi*, *Pòlić bríg*, *Rìpìšte*, *Vìnci*, *Ždrílo*), iako se u svakodnevnome govoru čuju i ekavizmi (*cěsta*, *sěno*).

Od samoglasničkih zamjena uočene su:

a > *o*: *Povèljuša*⁷

i > *e*: *Ràkete*; *věše* (u značenju 'iznad')

e > *o* u instrumentalu jd. imenica muškoga roda čije osnove završavaju palatalom: *s nòžon*; *s kàjišon*.

Samoglasnički skupovi čuju se uglavnom u posuđenicama (*autòbus*, *prisàugat*), no najčešće se stežu u imenicama (*pòsā*, *zāva*) ili u muškome rodu glagolskoga pridjeva radnog čija osnova završava na *-a* (*čěkā*, *slùšā*, *dòrenā*) u korist prvoga samoglasnika. Zijev se izbjegava zamjenom *e* > *j* (*pètnajst*, *dvajspèt*) u brojevima ili samo umetanjem *j* u glagolskim pridjevima radnim čije osnove završavaju na *-e*, *-i* ili *-u* (*olādija*, *čùja ùzeja*). U skupu konsonant + *əj*- u određenim primjerima *ə* se reflektiralo kao *i*: *Zěčijak*, *Zěčiji vřtā*.

4.1.2. Suglasnici

Suglasnički inventar čine 24 konsonanta. Razlike između *č* (*Bàsača*, *Zěčijak*) i *ć* (*Čāćićka*) te između *dž* (*sindžir*, *dželādija*) i *đ* (*dóđi*) dobro su izražene. Fo-

⁷ U radu foneme /x/, /ž/, /ǰ/, /š/, /ń/ u terenskim podacima ne donosimo uobičajenim dijalektološkim znakovima, već ih bilježimo grafemima standardnoga hrvatskog jezika: h, dž, đ, lj, nj.

nem *h* oštarski govor ne poznaje (*strâ*, *grâ*), već na njegovu mjestu stoji *v* (*júva*, *krüv*, *küvat*). Fonem *f* katkad je zamijenjen s *v* (*vâžō*, *vrĭgat*). Završno *-l* najčešće otpada, čime se finalni vokal produžuje (*vřtā*), no *-l* se zadržava u kosim padežima (Gjd. *vřtla*, DLjd. *vřtlu*, Ijd. *vřtlon*), kao i u deminutivu (*vřtlic*) i augmentativu (*Vřtline*). Potvrđeni su i drugi slučajevi suglasničkih zamjena:

k > t: *Sòkāt*

nj > lj: *súmljat*

m > n: u 1. l. jd. prezenta (*vidĭn*, *kòsĭn*) i u instrumentalu naglašanih (*mĕnon*, *tòbon*, *nĭĭn*, *nĭĭn*) i nenaglašanih zamjenica (*nān*, *vān*, *ĭn*)

s > š: *šúšit*

z > ž: *kaživat*

Potvrđeno je i otpadanje suglasnika:

sl > s: *blāgosov*

j > Ø: *èdan*.

Ima i primjera stapanja dvaju suglasnika u jedan (*hv > v*: *vāla*, *vātāš*) ili otpadanja suglasnika *p* u konsonantskim skupinama *pt*, *pč*, *pš*: *Tičijak*, *čĕla*, *šĕnica*. Imenica 'trošak' potvrđuje se u liku *strōšak*.

Potvrđena je desibilizacija ispred *i* u DL jd. ženskog roda: *u Liki*, *na nōgi*, *pri rúki*.

Suglasnička skupina *dsk* ostvaruje se kao *ck*: *ljucki*.

Jotacija je dosljedna: kaže se *rōđāk* i *nĕčāk*, a oblici *rodijak* i *netijak* nisu potvrđeni.

4.1.3. Prozodija

Lički govori kojima pripada i oštarski imaju vrlo složen naglasni sustav koji bi zahtijevao mnogo više prostora i pomniju analizu, pa će se autorica ovdje ograničiti samo na one njegove karakteristike koje može potkrijepiti primjerima iz materije koja čini okosnicu ovoga rada. Oštarski govor ima novoštokavsko naglašavanje s četiri naglasaka (˘ ˘ ˘ ˘). Zanaslasne su dužine izražene (*Grābār*, *Šipkāš*). Razlika između ˘ i ˘ nije uvijek sasvim jasna, a katkad se ista riječ može naglasiti na oba načina (*zĕčĭji* i *zĕčĭji*), što ovisi o govorniku. Naglasak se nalazi na proklitici uglavnom ispred riječi naglašanih silaznim naglaskom (*Nā kruški*, *ù Bag*). Kratkouzlazni naglasak često se nalazi na drugome slogu (*Košānica*, *Kotārina*), a u određenim se slučajevima čuvaju i stariji naglasci (*Kod stanóva*). Sufiksalne izvedenice zadržavaju naglasak riječi iz kojih su izvedene (*Ālaginac*, *Kārlicka*), no potvrđeno je i drukčije (*Grābār < grāb*). Kod jednosložnih riječi muškoga roda u N jd. naglašanih dugosilaznim naglaskom, naglasak u G jd. prelazi u dugouzlazni (*Gāja*). Ako je naglasak višesložnih riječi muškoga roda u N jd. dugouzlazni, on će u G mn. prijeći u dugosilazni (*Oštārac – Oštārācā*). Isto vrijedi i za više-

složne umanjenice tvorene nastavcima: *-áarak, -éčak, -éljak, -énjak, -étak, -íčac, -íčak, -íćak, -úljak* (*Kučéljak – Kučéljākā*). Dvosložne bezafiksalne imenice ženskoga roda koje na prvome slogu imaju kratkosilazni naglasak, u Gmn. dobivaju dugosilazni (*Bāra – Bārā; Drāga – Drāgā*). U slučajevima kad je u N jd. kratkouzlazni naglasak na prvome, a zanaglasna duljina na drugome slogu, tada je u G jd. i G mn. na drugome slogu dugouzlazni naglasak (*Būnār – Bunāra; Bunārā*). Uvećanice tvorene sufiksima *-ina* ili *-ine* koje na prvome slogu imaju kratkouzlazni, u G mn. na prvome slogu dobivaju kratkosilazni naglasak (*Rèdine – Rēdinā; Stānine – Stāninā*) ili zadržavaju kratkouzlazni, što opet ovisi o govorniku.

4.2. Morfologija i sintaksa

Potvrđeno je postojanje kratke množine u svim padežima (NV *Pánji*, G *Pánjā*, DLI, *Pánjin*, A *Pánje*), no neke imenice imaju dugu množinu (*zččevi*), a neke i obje (*vūci* i *vūkovi*).

Umjesto instrumentala u složenim toponimima koji sadržavaju prijedlog *pod* dolazi akuzativ (*Pod jāvōrje, Pod vřljike*).

Nastavci su ujednačeni u dativu, lokativu i instrumentalu u sva tri roda množine: tako u DLI mn. imenice muškoga i srednjega roda imaju nastavak *-in* (*Brigòvi – Brigòvin; Stāra Vrāta – Stārin Vrātin*), a u DLI mn. ženskoga roda *-an* (*Položine – Položinan*).

U nekim toponimima složenima od prezimena i apelativa posvojnost se iskazuje vlastitom imenicom u N jd. (*Pōlić brīg, Přpić pōlje*).

Posvojnost se često izriče i svezom prijedloga *od* i genitiva (*Kūk od Kārline Plāne*).

Osobne zamjenice u oštarskome govoru glase: *jā, tí, ōn, ōna, ōno, mī, vī, ōni, ōne, ōna*. Upitna zamjenica za neživo jest *što*, a umjesto *zašto* upotrebljava se *jēre*. Neodređena zamjenica *neki, neka, neko* i neodređeni pridjev *nekakav, nekakva, nekakvo* stopili su se u oblik *nīkvi, nīkva, nīkvo*.

Infinitivni nastavci glagola su *-ti* i *-ći*, pri čemu finalno *-i* najčešće otpada, a isti je slučaj i s glagolskim prilogom sadašnjim (*nōsēc sēno iz Dūlibe; rādēc dřva u Jādičevcu*). Kod glagola II. vrste poput *krenuti* i *puknuti* umjesto infiksa *-nu* može doći *-ni-*, pa ti glagoli onda glase *krénit(i)* i *pūknit(i)*, a u glagolskome pridjevu radnom infiks može i ispasti u sva tri roda (*stēgā, stēgla, stēglo*). Glagolski pridjev trpni tvori se s pomoću nastavka *-t, -ta, -to* i u tim slučajevima izostaje jotacija (*nākrīvīt, pōsvadīta*). Aorist se dobro sačuvao (*rěče, dóđe*). Prezent glagola *biti* glasi: *èsan, èsi, èst, èsmo, èste, èsu*, a glagola *ići*: *iđēn, iđēš, iđē, iđēmo, iđēte, iđū* (*u Jātare*). Kod 2. l. jd. imperativa nekih glagola čija osnova završava na *-i* gubi se dočeto *-j*, pa ti imperativi glase npr. *sākri* (*se u Ōmār*) i *pōpi* (*vòde s Pětrovca*). U prepričavanju prošlih događaja često se upotrebljava historijski im-

perativ („*Mî òdi pòd Kizu čúvat blâgo*“) koji može biti i obezličen („*U Nòžici se sádi kumpírâ.*“). Superlativni se prefiks *naj-*, osim pred pridjevima, upotrebljava i pred glagolima („*Jâ nâjvolîn vòde s Kòrane.*“).

Oštarski govor bogat je arhaizmima i lokalizmima poput *bãdnit(i)* ‘pokrenuti prepadom’⁸, *čeljáde* ‘čovjek; osoba; ljudsko biće’ (Čuljat 2009.), *gnjât* ‘potkoljenica’ (Čuljat 2009.), *kiselina* ‘napitak od fermentiranoga mlijeka, sličan jogurtu’ (Čuljat 2009.), *pricãparit(i)* ‘zakopčati, zavezati i učvrstiti’⁹, *prisivédit(i)* ‘nagorjeti odjeću na izvoru topline’ (Čuljat 2009.), *trãp* ‘hladna ostava za krumpir, obično iskopana u podu kuhinje’ (Čuljat 2009.), *varènika* ‘pomuzeno mlijeko koje je potrebno prokuhati’ (Čuljat 2009.), *zalèušit(i)* ‘opaliti (komu) pljusku’ (Čuljat 2009.), *zaspònjit(i)* ‘zakopčati gumbe’ (Čuljat 2009.), *zgúđat(i)* ‘zbijati šale i time uveseljavati društvo’ (Čuljat 2009.), kao i elementima iz drugih jezika. Među najbrojnijima su romanizmi koji su došli iz mletačkoga, npr. *bõcün* ‘velika boca za vino’ (Miočić 2011.), *pancèta* ‘slanina’ (Miočić 2011.), tršćanskog: *jõta* ‘jelo od graha, kiselog kupusa i sušenoga mesa’ (Miočić 2011.) ili su kao dalmatski leksički ostaci s obale ušli u oštarski govor: *balàtura* ‘veranda na katu kuće’ (Miočić 2011.), *kãpula* ‘crveni luk’ (Miočić 2011.). Dobro su zastupljeni germanizmi: *špárat(i)* ‘štedjeti’ (Čuljat 2009), *špàrhet* ‘štednjak’ (Čuljat 2009), turcizmi *ájam* ‘dio konjske opreme’ (Čuljat 2009), te hungarizmi: *cünja* ‘stara krpa’ (Čuljat 2009), *víže* (od *vižla* – ‘pasmina psa’) (Čuljat 2009). Ima i latinizama *pátar* ‘svećenik franjevac’¹⁰.

5. Popis i opis toponima

Toponimija Oštarija gotovo je isključivo hrvatska, uz iznimku drugoga dijela samoga ojkonima *Bãške Oštàrije* koji je mletačkoga podrijetla. Ime prijevaja *Ålaginac* turskoga je podrijetla s hrvatskim sufiksom *-ac*. Sva su ostala imena lokaliteta hrvatska. Budući da je lokalitet, koliko je autorici poznato, prije dolaska Bunjevaca bio nenaseljen, to bi objasnilo svega nekoliko nehrvatskih toponima u cjelokupnome korpusu i vrlo prozirne motivacije. Razgovorom na terenu s lokalnim govornicima (informatorima) prikupljeno je 125 toponima, a pregledom katastarskih zapisa još njih 40.¹¹ No budući da su sjećanja informatorâ zbog njihove starije životne dobi, ali i raseljavanja, izbljedjela, posve sigurno nije riječ o broju koji bi bio zatečen da se istraživanje obavilo prije. Toponimi koje su potvrdili informatori akcentuirani su i, ondje gdje je to bilo potrebno, objašnjeni, te ubicirani na zemljovidu priloženome pri kraju rada. Toponimi koje navode katastarski

⁸ Riječ nije zabilježio Čuljat.

⁹ Riječ nije zabilježio Čuljat.

¹⁰ U Oštarijama liturgiju drže franjevci iz kapucinskoga samostana u Karlobagu čijoj župi pripada crkva sv. Elizabete u Oštarijama.

¹¹ Treba imati na umu da je riječ o lokalitetu koji zauzima površinu od samo nekoliko četvornih kilometara.

zapisi, a koje kazivači nisu sa sigurnošću potvrdili, navedeni su u zgradama, bez naglasaka i dodatnih pojašnjenja (osim onih spomenutih u tim zapisima).

Älaginac – prijevoj (1234 m). Prema legendi, dobio je ime po Turčinu Al' agi koji je na tome mjestu poginuo pri turskome povlačenju iz današnjih Oštarija krajem XVII. stoljeća (Rukavina 1991: 12).

Älanac – oranica

(*Babina njiva* – oranica)

(*Baćinka* – oranica)

Bàdanj – brdo¹²

Bära – pašnjak uz baru

Barbàruša – oranica¹³

Bärice – oranica u blizini omanje močvare

Bàsača – brdo (1089 m)

Bâške Oštàrije – d. mlet. *ostaria* – „osteria“ (Miotto 1984: 140); mlet. *ostaria* – ‘taverna; luogo dove si vende vino, si mangia e s'alloggia’ (Boerio 1829: 393). Devoto i Oli navode kako je ovdje riječ o izvedenici iz stfranc. *oste*, što je došlo iz lat. *hospes* – ‘gost, posjetitelj’ (Devoto – Oli 1997: 1346). Etnici: *Oštàrac*, *Öštārka*. Ktetic: *òštārski*, -a, -o.¹⁴ O toponimu *Bâg* Petar Šiumunović (2009: 241) kaže: »Spominje se već u antičkim pisaca kao *Vegium*. Prema potvrđenu lokativu iz 1640. *B'gu* rekonstruirao se nominativni oblik **Bĕg*, G. *Bĕga*. Nakon ispadanja poluglasa u slabu položaju nastaje teško izgovorljiv skup /-bg-/ pa se uspostavlja paradigma *Bag*, G. *Baga*. Grad se tako zvao sve do kraja XIX. stoljeća. Usporedi njemu pridruženo naselje *Baške Oštarije*. Pripadao je plemićkim rodovima: Tugomirićima, Šubićima i Kurjakovićima. Nakon turskog paleža 1525. godine Bag obnavlja nadvojvoda Karlo 1579. pa se od iduće godine zove i *Karlobag*. To je ime prevladalo.«.

(*Beganuša* – oranica)

Bevânduša – oranica

Bijāce – uzvisina

Bilice – šuma

Biljevina – oranica

¹² Bâdanj ‘velika drvena valjkasta posuda za kiseljenje kupusa, držanje žita ili komljenje šljiva, sadržaja tristo do tisuću litara’ (Čuljat 2009: 22).

¹³ Motivirano osobnim imenom Barbara.

¹⁴ Čuljat (2009: 173) navodi ktetik *oštarijski*, no informatori su, bez iznimke, naveli kako oni kažu *oštarski*, -a, -o.

Bláževa pâljevina – uzvisina

Brîg – brdo

Brigòvi – pašnjak; Informatori nemaju podataka o tome zašto se ravni pašnjak zove tim imenom.

Brkljàčuša – livada¹⁵

(*Budžak* – oranica)

(*Bukva* – pašnjak)

Bùljima – uzvisina; Vrlo čest toponim na Velebitu¹⁶.

Bùljimica – uzvisinica, mala buljima

Bùnār – bunar

(*Creмуšina* – čistik)

Cřkva – oštarska se crkva zapravo zove *crkva pohoda Marijina sv. Elizabeti*, ali Oštarcima je smatraju crkvom sv. Elizabete (*Lezàbete*) koja je ujedno i zaštitnica mjesta. Na blagdan Sv. Elizabete, 4. srpnja, ili prve nedjelje u srpnju, u selu se održava veliko slavlje. Ova današnja crkva obnovljena je u ljeto 1990. godine donacijama austrijskih vjernika, a uz nju nalazi se i poveći župni stan izgrađen dvije godine prije toga.

(*Crni vrh* – šuma)

(*Čaćić dolac* – čistina)

(*Čuljatuša* – čistina)

Čäćićka – oranica

Dáninka – oranica¹⁷

Dóčić – oranica okružena s nekoliko uzvisina

Dokòzuša – oranica¹⁸

Dòlinica – oranica smještena u udolini okruženoj šumom

Dräga – livada

(*Dragine jatare* – čistik)

Drážica – oranica

Dùboki vřtlic – oranica; Zove se tako jer je smještena u kotlini.

Dùboko – oranica, smještena u dubokoj dolini i ograđena zidom

¹⁵ Toponim je motiviran prezimenom *Brkljačić*.

¹⁶ *Bùljima* – ‘mala uzvisina’ (Čuljat 2009: 39).

¹⁷ Riječ je o motivaciji muškim imenom Dane.

¹⁸ Moguća je motivacija prezimenom *Dokoza* ili *Dokozić* (oba česta na Velebitu).

Dùliba – livada u dubokoj dolini¹⁹

Dùlibica – livada u manjoj dulibi; U stvarnosti *Dùlibica* je svojom površinom mnogo veća od *Dùlibe*.

Gâj – šumarak

Glàvičica – šuma

Gràba – jarak

Gràbâr – kuk, visoka stijena bez biljnoga pokrova; Ime je dobio jer je na tome mjestu prije krčenja šume, a zatim i nestajanja tankoga sloja zemlje, postojala gusta grabova (*Carpinus betulus* L.) šuma.

Gròblje – mjesno groblje, smješteno iza crkve

Gúvno – oranica na kojoj se vršilo žito

Jàdičevac – šumovito brdo

(*Jadrina krčevina* – oranica)

Jâruga – usjek²⁰

(*Jasen* – oranica)

Jâtare – uzvisina na kojoj se nalaze ruševine pastirskih koliba²¹

(*Jazmakuša* – čistina)

Jèla – oranica; Na iskrčenoj i obrađenoj površini nalazi se jedno jedino stablo jele (*Abies alba*).

Jèlârje – brdo (1178 m)

Jûrèlin vřtâ – oranica

Jûrkuša – oranica

Kâmenica – vrelo; *Kâmenica* je zapravo udubina u stijeni koja zadržava kišnicu (Čuljat 2009.), no semantičkim je pomakom to postalo ime za izvor. Riječ je, naime, o tome da je na krškim područjima koja propuštaju vodu umjesto da je zadržavaju, osobito za ljetnih mjeseci kad vlada suša, svaka kap vode predstavlja izvor preživljavanja.

Kâmenica – oranica, nazvana po istoimenom izvoru uz koji se nalazi

Kârlička – pašnjak²²

Kârlina plâna – proplanak

(*Katunište* – čistina)

¹⁹ Dùliba – ‘šumska dolina, udolina’ (Čuljat 2009: 66).

²⁰ Jâruga – ‘1. udolina na padini kojom se slijeva voda. 2. korito potoka’ (Čuljat 2009: 98).

²¹ Jâtara – ‘stočarska koliba za zimovanje’ (Čuljat 2009: 98).

²² Toponim je motiviran osobnim imenom Karlo ili obiteljskim nadimkom Karličići.

Kàžīn – prijevoj

Kīza – brdo (1278 m) koje dijeli Oštarije od Dabara

(*Kod križa* – čistik)

(*Kod lokve* – čistina)

(*Kod mlina* – oranica)

Kod stanóvā – livada²³

Kòrana – bunar

Kòrana – oranica; Nazvana je po istoimenome bunaru uz koji se nalazi i iz koje-
ga se zalijeva.

Kòsica – manja uzvisina s ravnim platoom na vrhu.²⁴

Košànica – visoravan²⁵

Kotàrina – ograđeni dio dvorišta i livadna površina u neposrednoj blizini kuće na
koju se (kolima) dovozilo pokošeno sijeno i slagalo u plastove (Čuljat 2009.)

(*Kratelji* – livada)

Křč – livada; Kad su krajiške vlasti u Oštarije prisilno naselile Bunjevce, dale su
im neograničeno pravo na krčenje dotad šumskih područja kako bi ih privukle
da u što većem broju nasele taj prostor i na njemu ostanu. Stoga postoji cijeli niz
toponima koji u svojoj osnovi imaju korijen *krč* i pripadajući glagol *krčiti*. Iskr-
čena područja uglavnom su se pretvarala u obradive površine, no kako je broj
stanovnika opadao, te su površine sve više zarastale, najprije u pašnjake, a za-
tim i u livade visoke trave.

Křčevina – livada

Křčevina Miletić – oranica; U prošlosti je pripadala obitelji Miletić.

Křčevinica – oranica

Křčiči – pašnjak; Sastoji se od niza manjih iskrčenih površina.

Krůška – oranica; Ime je dobila po jednome jedinom stablu kruške (*Pyrus com-
munis* L.) koje se ondje nalazi, a što je prilično neuobičajeno za taj povrtlarski
kraj.

Kučěljak – okuka na seoskome putu, nekadašnje sastajalište ljudi na putu prema
Stupačinovu ili Dabrima

²³ *Stān* je u prošlosti bila pastirska kućica građena u suhozidu u kojoj su obitavali pastiri koji
su iz naselja na nižoj nadmorskoj visini u toplijemu dijelu godine izgonili svoju stoku na više pred-
jele Velebita, gdje se, za razliku od primorske padine, ipak mogla pronaći ispaša. Stoga su se stano-
vi uglavnom podizali na površinama prekrivenima travom (Knifić Schaps 2001).

²⁴ *Kōsa* – ‘strmina, brdo’ (Čuljat 2009: 116).

²⁵ *Košànica* – ‘livada koja će se kositi za sijeno’ (isto).

Kùća kúme Gõginice – riječ je o napuštenoj i razrušenoj kući i povećoj okućnici, danas zarasloj u travu; Kuma Goginica (zapravo se zvala Marija Miletić) došla je nadimak po svojem suprugu (Josipu Miletiću) kojega je selo poznavalo pod nadimkom *Gõga*. Budući da nisu imali svoje djece, a bili su imućni, bili su kumovi gotovo svoj novorođenoj djeci u uglavnom siromašnome selu.

(*Latica* – livada)

Logòrište – šuma

(*Lokva* – napajalište)

Lùčica – oranica

Ljübica – brdo (1320 m)

Ljübica – potok ispod brda

Màrasõvka – oranica²⁶

(*Mejatovka* – livada)

(*Meraluša* – čistina)

(*Metla* – čistina)

Mùćuša – oranica

Napásalište – pašnjak

Nòžica – komadić oranice

Njivètina – livada

(*Njivica* – oranica)

Ôgrada Bàburić – livada, v. *Ôgrade*; Baburići su bunjevačko „pleme“ čiji se jedan dio naselio između vrela Petrovca i brda Kize (dviije najpoznatije orijentacijske točke toga područja).

Ôgrade – niz oranica oko kojih su podignute ograde od suhozida ili pruća, a u novije vrijeme i od žice

Ômār – šumarak (Čuljat 2009)

(*Opuća* – livada)

Pálež – livada

Pánji – uzvisina; Na tome su se mjestu u prošlosti rušile bukve za daljnju obradu te su ostali samo mnogobrojni korijeni i panjevi stabala.

(*Peščènka* – livada)

Pètrovac – vrelo

Plána – uzvisina; Čuljat navodi kako je to ‘veća površina u planini bez šume’ (Čuljat 2009.) a u najvećem broju slučajeva riječ je upravo o uzvisini.²⁷

²⁶ Toponim je motiviran prezimenom *Maras* (često u Brušanima).

²⁷ Riječ je o vrlo čestome toponimu na Velebitu i u Lici.

(*Plančica* – livada)

Pôčezbina – oranica

Pod jāvôrje – uzvisina nad kojom se nagnje javorova (*Acer pseudoplatanus* L.) šumica.

(*Pod kukon* – livada).

Pod vřljike – oranica ograđena drvenim vřljikama (motke kojima se zagrađuje vrt) (Skok 1973: 629)

(*Podić* – livada)

Pòlic brĭg – brežuljak, nekoć u vlasništvu obitelji Polić

Položine – prijevoj; Ime je dobio po stepenasto položenim, nestabilnim kamenim pločama od kojih se sastoji i zbog kojih je vrlo nezgodan za prijelaz.

Pónor – livada

(*Popratnjak* – šuma)

(*Potoci* – livada)

Povèljūša – oranica

Prâzov stànic – napuštena nastamba i pripadajuća okućnica; *Prâz* u oštarskome govoru označava ovna spremnoga za rasplod (Forenbacher 2000: 49), što je ujedno bio i nadimak vlasnika stana.

Prĭstranak – uzvisina; Nalazi se *pri strani*, odnosno sa strane triju plodnih parcela zvanih *Tròlĭnka* na koje je očigledno bila usmjerena pozornost ljudi.

(*Proaluša* – šuma)

Pròsika – oranica

Proščàni vřtā – oranica; Vrt se naziva *proščànim* jer je bio ograđen *proščem*; ograđom od isprepletanoga pruća.

Přpic pòlje – veliko polje

Pût – glavni seoski put

Râjčēvka – livada

Ràkete – oranica; *Ràkete* (*Salix purpurea* L.) niske su grmolike vrbe (Čuljat 2009: 217) kojima je prije krčenja bilo prekriveno to područje.

Ravničica – oranica

Rèdine – nekoliko obradivih površina poredanih jedna uz drugu

Rĭpište – livada; Tu se nekad sadila repa (*Beta vulgaris* L.) za ishranu svinja, no nakon odlaska ljudi taj se lokalitet prestao obrađivati i pretvorio se u livadu.

(*Ruja* – oranica)

(*Rupe* – oranica)

(*Rusovo* – čistina)

Slādovača – brdo (1214 m)

(*Smrčevica* – čistina)

Sòkāt – seoski put

Stànine – šuma

Stàra vràta – prijevoj koji se tako zove jer su „vrata“ preko neprohodnoga planinskog sedla izgrađena još u rimsko doba (Prpić 2008: 15), a 1968. godine izgrađen je i tunel ispod njih.

Stupàčinovo – zaselak

Stupànuša – pašnjak

Šikuša – oranica²⁸

Šipkāš – pašnjak; Na tome mjestu i danas rastu mnogobrojni grmovi šipka (*Rosa canina* L.).

Škr̂bina – drugo ime za brdo *Bāsaču*²⁹

Špīlic plāna – brdašce

Tīčijak – oranica³⁰

Tòrina – uzvisina; Riječ je o nekoć velikome ograđenom prostoru za čuvanje ovaca koji je zbog sve manjega uzgoja stoke prenamijenjen u pretovarište drva.

Tràtina – oranica

Tfn – oranica

Tròlīnka – oranica; Sastoji se od tri reda (linije) obradivih površina odijeljenih suhozidom.

(*Trouglasta pod lokvom* – šuma)

(*Ulege* – oranica)

Ūže – oranica

Vèliki vrtā – oranica veće površine

Vèše rīvīnā – pašnjak³¹

Vīnci – uzvisina; Biljni pokrov kojim je prekrivena ima oblik vijenca.

(*Vrilīne* – graba)

Vršak – pašnjak

Vrtā Pilipov – oranica

²⁸ Toponim je motiviran prezimenom *Šikić*.

²⁹ Moguće od pridjeva *šk̂rbav* – ‘neravan’ (Čuljat 2009: 240).

³⁰ Čuljat navodi kako *tīčjak* može značiti i ‘ptičji izmet’ (2009: 254).

³¹ Rivina – ‘raskopana brina, strmina’ (Čuljat 2009: 216).

Vřtā pod kòsōn – pašnjak

Vřtline – oranica

Zěčijak – pašnjak

Zěčiji vřtā – oranica

Zeljānī vřtlic – oranica na kojoj se od davnih dana sadilo ličko zelje (*Brassica ole-
racea* L. var. *capitata*)

Ždrīlo – usjek

(*Žuljevac* – livada)

6. Strukturna klasifikacija

U ovu strukturnu klasifikaciju uvršteni su samo oni toponimi koje su kaziva-
či – informatori potvrdili i za koje je, dakle, sigurno da su još u upotrebi. Među
njima najbrojniji su jednorječni sufiksadni toponimi tvoreni najplodnijim sufiksi-
ma: *-ina/-ine* (12), *-ica* (10), *-uša* (9), *-ka* (6), *-ac* (4), *-je/-lje* (3), *-ak* (4), *-ača* (2),
-ić/-čić (2), i *-ište* (2). Slijede zatim jednorječni bezafiksadni toponimi (23). Nešto
su manje tvorbeno plodni uzorci dvorječnih složenih toponima: pridjev + imenica
(10), imenica + imenica (5), prijedlog + imenica (4). Slijede jednorječni prefiksadni
no-sufiksadni toponimi (2), dok dva zabilježena trorječna uzorka: imenica + ime-
nica + imenica i imenica + prijedlog + imenica, kao i dvorječni imenica + pridjev
tvore samo po jedan toponim.

6.1. Bezafiksadni toponimi:

*Bādanj, Brīg, Bāra, Būljima, Būnār, Čřkva, Drāga, Dūliba, Gāj, Grāba, Gūv-
no, Jāruga, Jēla, Křč, Krūška, Ōmār, Plāna, Pónor, Pūt, Sòkāt, Třn, Ūže, Ždrīlo.*

6.2. Afiksadni toponimi

6.2.1. Sufiksadni toponimi tvoreni pomoću najčešćih sufiksa:

-ac: Ālaginac, Ālanac, Jādičevac, Pètrovac.

-ača: Bāsača, Slādovača.

-ak: Kučēljak, Tičijak, Vřšak, Zěčijak.

*-ica (s deminutivnom funkcijom): Bārica, Būljimica, Dòlinica, Drāžica,
Dūlibica, Glāvičica, Kòsica, Křčevinica, Lūčica, Nòžica, Ravničica.*

-ić/-čić(i): Dóčić, Křčići.

*-ina/-ine (s augmentativnom funkcijom): Njivètina, Rèdine, Stānine,
Tòrina, Vřtline.*

*-ina/-ine: Biljevina, Kotārina, Křčevina, Pòčezbina, Položine, Škr̄bina,
Tràtina.*

-ište: *Logòrište, Rìpište.*

-je/-lje: *Gròblje, Jèlarje, (Pod) jàvørje.*

-ka: *Ćácička, Dáninka, Kârlička, Mârasõvka, Râjčevka, Tròlinka.*

-uša: *Barbàruša, Bevànduša, Brkljàčuša, Dokòzuša, Jùrkuša, Mùcuša, Povèljuša, Stupànuša, Šikuša.*

6.2.2. Toponimi tvoreni pomoću prefiksa i sufiksa: *Napásalište, Prístranak.*

6.3. Tvorbeni obrasci složenih toponima:

a) dvorječni:

– imenica + imenica: *Krčevina Mìletić, Ôgrada Bàburić, Pòlić brìg, Pripic pòlje, Špílić plána.*

– pridjev + imenica: *Blázeva pàljevina, Dúboki vřtlić, Jùrèlin vřtā, Kârlina plána, Prázov stānić, Proščānī vřtā, Stāra vrāta, Vèliki vřtā, Zèčiji vřtā, Zeljanī vřtlić.*

– imenica + pridjev: *Vřtā Pilipov.*

– prijedlog + imenica: *Kod stanóvā, Pod jàvørje, Pod vřljike, Vèše rìvīnā.*

b) trorječni:

– imenica + imenica + imenica: *Kùća kúme Gõginice.*

– imenica + prijedlog + imenica: *Vřtā pod kòsōn.*

7. Motivacije

Potreba Bunjevaca, uglavnom doseljenih iz Podgorja, da se u kratkome vremenu prilagode novim uvjetima života rezultirala je jednostavnim, prozirnim imenovanjem lokaliteta i potrebom za njihovom maksimalnom iskoristivošću. O tome svjedoči i činjenica da je najveći broj toponima motiviran svojstvima tla i njegovim izgledom (21), gospodarskom iskoristivošću (15), zatim nazivima biljaka i životinja (12), odnosom prema drugim lokalitetima (5) te vodom kao izvorom života (4). O tome da do zemlje nije bilo lako doći na krškome Oštarskom polju te da su vlasnički odnosi bili jasno uređeni svjedoči velika skupina antroponimno motiviranih toponima (22). Kulturni i povijesni toponimi zastupljeni su tek u manjoj mjeri (4). Za tek 7 toponima nije utvrđena motivacija. Određeni broj toponima ostao je izvan klasifikacije. No i ovdje, kao i pri strukturnoj klasifikaciji, treba reći da su u obzir uzeti samo toponimi potvrđeni od informatora *in situ*, s obzirom na to da je istraživačica o njima u razgovoru mogla dobiti i dodatne informacije. Slijedi, dakle, popis prikupljenih toponima po osnovnim motivacijskim kategorijama:

7.1. Zemljopisna imena uvjetovana svojstvima tla

- a) zemljopisni termini u toponimiji: *Brîg, Brigòvi, Bùljima, Bùljimica, Dó-
čić, Dòlinica, Drăga, Drăžica, Dùliba, Dùlibica, Gâj, Glàvičica, Gràba,
Jâruge, Kòsica, Plána, Ravničica, Ždrîlo.*
- b) toponimi s obzirom na izgled i oblik tla: *Bàdanj, Nòžica, Vînci.*

7.2. Toponimi motivirani nazivima bilja:

Gràbâr, Jèla, Jèlarje, Krùška, Ràkete, Ripîšte, Šipkâš, Trn, Zeljànî vřtlić.

7.3. Toponimi motivirani nazivima životinja:

Tičijak, Zèčijak, Zèčiji vřtâ.

7.4. Toponimi motivirani odnosom prema drugim lokalitetima:

Kod stanóvâ, Pod jàvørje, Prístranak, Vřtâ pod kòsôn, Vèše rìvînâ.

7.5. Toponimi hidronimne motiviranosti:

Bàra, Bàrica, Bùnâr, Kòrana, Pónor.

7.6. Kulturno – povijesni toponimi kao odraz:

- a) društvenoga života: *Oštàrije;*
- b) duhovnoga života: *Cřkva, Gròblje;*
- c) povijesnoga nasljeđa: *Stâra vrâta.*

7.7. Gospodarski termini

- a) poljoprivredni termini: *Dùboki vřtlić, Njivètina, Vèliki vřtâ, Vřtline.*
- b) toponimi kao odraz procesa kultivacije i uređivanja zemljišta: *Křč,
Křčevina, Křčevinica, Křčící, Rèdine, Tròlínka.*
- c) toponimi kao odraz čovjekove potrebe da zaštiti svoje vlasništvo:
Kotàrina, Ôgrade, Pod vřljike, Proščànî vřtâ, Tòrina.

7.8. Toponimi antroponimnoga postanja:

- a) Jednorječni: *Àlaginac, Barbàruša, Brkljàčuša, Dánínka, Dokòzuša,
Jùrkuša, Kârlička, Mârasòvka, Pètrovac, Poveljuša, Šikuša.*
- b) Višerječni: *Bláževa pàljevina, Jùrèlin vřtâ, Kârlina plána, Křčevina
Mìletić, Kùca kúme Gòginice, Ôgrada Bàburić, Pòlić brîg, Prázov stànić,
Přpić pòlje, Špílić plána, Vřtâ Pilipov.*

7.9. Toponimi nejasne motiviranosti:

Bàsača, Bìjâce, Kàžîn, Kìza, Kučèljak, Mùcuša, Pòčezbina.

8. Zaključak

Toponimija Baških Oštarija gotovo je u cijelosti hrvatska, izuzimajući toponime *Ālaginac* i *Oštarije*, no i oni su u potpunosti prilagođeni hrvatskomu jezičnom sustavu, odnosno ličkoj štokavskoj ikavici kojom se govori u Oštarijama. Naglo naseljavanje i potreba da se u novoj sredini što prije organizira život rezultirali su uglavnom apelativnim toponimima jasne, najčešće sasvim prozirne motiviranosti. Budući da je prije dolaska Bunjevaca taj prostor bio nenaseljen te je bio samo prijevoj na putu s obale na kontinent, ovdje je riječ o prvome sloju toponimizacije jer su Bunjevci odmah morali prionuti kultivaciji prostora da bi mogli opstati na planini. Istraživanje oštarskih toponima provedeno je od 2007. do 2010. godine na samome terenu u kontaktu s lokalnim kazivačima, ali i s raseljenim Oštarcima u Rijeci, Zadru i Splitu. S obzirom na lošu gospodarsku i demografsku situaciju, kao i na određene trendove koji mijenjaju oštarsku jezičnu sliku te je sve više približavaju hrvatskomu standardu, toponime je bilo nužno zabilježiti i ubicirati da bi se ustanovilo postojeće stanje i odredilo polazište za moguća daljnja istraživanja.

Na kraju treba istaknuti kako se ovaj rad može smatrati tek prilogom proučavanju ličke toponimije, s obzirom na neistraženost cjelokupnoga velebitskog toponimskog korpusa. Negostoljubivi vremenski uvjeti koji istraživanje ograničavaju uglavnom na topliji dio godine, vrlo rijetka gustoća naseljenosti, te nedostupnost istraživačke infrastrukture razlozi su zbog kojih se istraživačima nije lako odlučiti za sustavni i multidisciplinarni rad na području Velebita. Ipak, razvoj planinskoga turizma i s njim povezane prometne mreže pobuđuje zanimanje kruga ljudi čiji će budući prilozi proučavanju doprinijeti boljemu upoznavanju Like i Velebita.

Literatura

- ANIĆ, VLADIMIR. 2003. *Veliki rječnik hrvatskog jezika*. Zagreb: Novi Liber.
- BAŠIĆ, MARTINA. 2009. Crikvenička toponimija. *Folia onomastica Croatica*, 18, Zagreb, 1–52.
- BOERIO, GIUSEPPE. 1829. *Vocabolario del dialetto veneziano*. Venezia: Coi tipi di Andrea Santini e figlio.
- ČAPLAR, ALAN. 2001. *Velebitski planinarski put*. Zagreb: Hrvatski planinarski savez.
- ČERNELIĆ, MILANA. 2006. *Bunjevačke studije*. Zagreb: FF-press.
- ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA. 2007. Govor Krivoga puta kod Senja. *Fluminensia*, 19/1, Rijeka, 57–74.
- ČULJAT, MARKO. 2009. *Ričnik ličke ikavice*. Gospić: Lik@ press.
- DEANOVIĆ, MIRKO; JERNEJ, JOSIP. 1997. *Vocabolario italiano – croato*. Zagreb: Školska knjiga.
- DEVOTO, GIACOMO; OLI, GIANCARLO. 1997. *Dizionario della lingua italiana*. Firenze: Le Monnier.

- FORENBACHER, SERGEJ. 2000. *Iz velebitskog dnevnika*. Zagreb: vlastita naklada.
- FRAS, FRANZ JULIUS. 1988. *Cjelovita topografija karlovačke vojne krajine*. Gospić: Biblioteka Ličke župe.
- JAPUNČIĆ, MILAN. 1911.–1912. Osobine bunjevačkog govora u Lici. *Nastavni vjesnik*, 4, Zagreb, 266–273.
- JURIĆ, ANTE; VULETIĆ, NIKOLA. 2006. Toponimija naselja Sv. Filip i Jakov. *Folia onomastica Croatica*, 15, Zagreb, 81–112.
- KAPOVIĆ, MATE. 2006. Toponimija sela Prapatnice u Vrgorskoj krajini. *Folia onomastica Croatica*, 15, Zagreb, 113–131.
- KNFIĆ SCHAPS, HELENA. 2001. Pučka arhitektura na obroncima Velebita. *Senjski zbornik*, 28, Senj, 315–328.
- LISAC, JOSIP. 2003. Fonologija novoštokavskoga ikavskog dijalekta. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 29, Zagreb, 173–180.
- MAREVIĆ, JOZO. 2000. *Latinsko-hrvatski enciklopedijski rječnik*. Zagreb: Matica hrvatska.
- MAŽURAN, IVE. 2001. *Karlobag 1251. – 2001*. Osijek: Grafika.
- MILKOVIĆ, IVAN. 2009. *Lička štokavska ikavica*. Zagreb: Pergamena.
- MIOČIĆ, KRISTINA. 2011. Romanizmi u govoru Baških Oštarija. *Jezikoslovlje*, 12/1, Osijek, 51–74.
- MIOTTO, LUIGI. 1984. *Vocabolario del dialetto veneto dalmata*. Trieste: LINT.
- PAVELIĆ, RIKARD. 1973. *Bunjevci*. Zagreb: Orbis.
- PAVIČIĆ, STJEPAN. 1990. *Seobe i naselja u Lici*. Gospić: Muzej Like.
- POLJAK, JOSIP. 1929. *Planinarski vodič po Velebitu*. Zagreb: Hrvatsko planinarsko društvo.
- POLJAK, ŽELJKO. 1976. *Velebit: planinarsko-turistički vodič*. Zagreb: Planinarski savez Hrvatske.
- PRPIĆ, VLADO. 2008. *Rimskom cestom preko Velebita*. Zagreb – Baške Oštarije: vlastita naklada.
- ROGIĆ, PAVLE. 1963.–1964. Toponomastika ili toponimija kao grana lingvistike, njen predmet i metoda. *Jezik*, 11, Zagreb, 9–17.
- RUKAVINA, ANTE. 1979. *Velebitskim stazama*. Zagreb: Planinarski savez Hrvatske.
- RUKAVINA, ANTE. 1991. *Baške Oštarije i šira okolica*. Zagreb: KRATIS.
- SKOK, PETAR. 1971.–1974. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Zagreb: JAZU.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2009. *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.
- TOMLJENOVIĆ, GRGUR BUDISLAV. 1984. Bunjevački dijalekat zaleđa senjskog s osobitim obzirom na naglas. *Senjski zbornik*, 10–11, Senj, 163–222.
- ŽUPANOVIĆ, NADA. 2009. Toponimija područja šibenske Rogoznice. *Folia onomastica Croatica*, 18, Zagreb, 267–297.

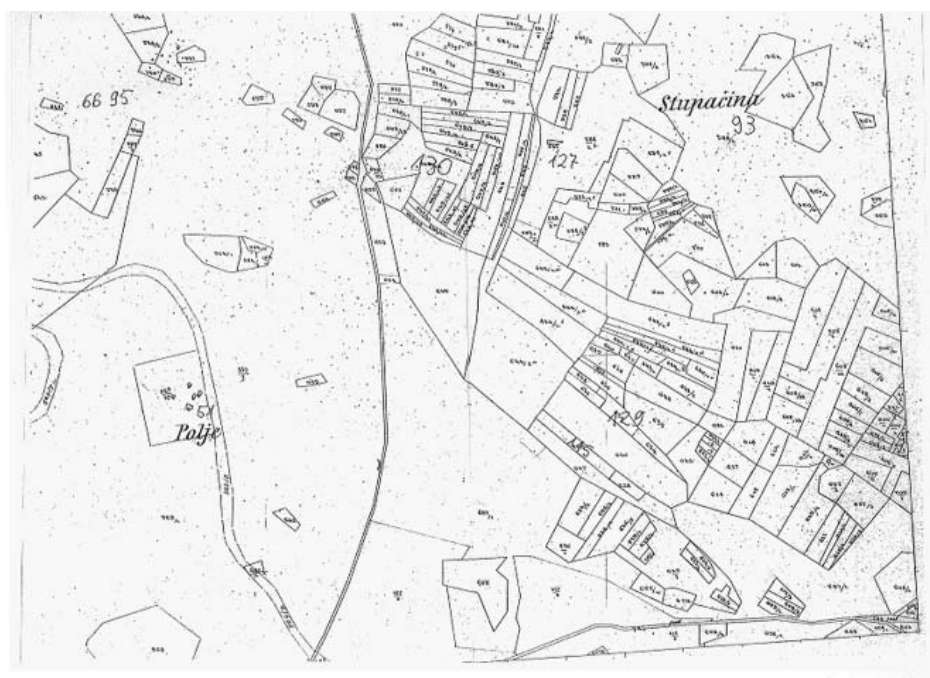
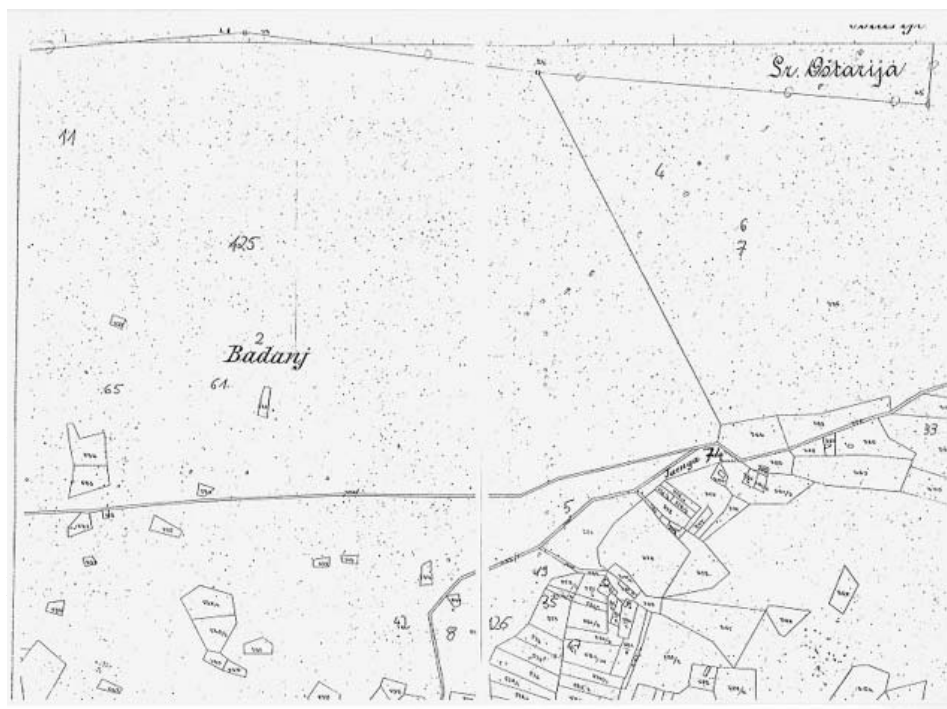
Prilog: Abecedni popis toponima

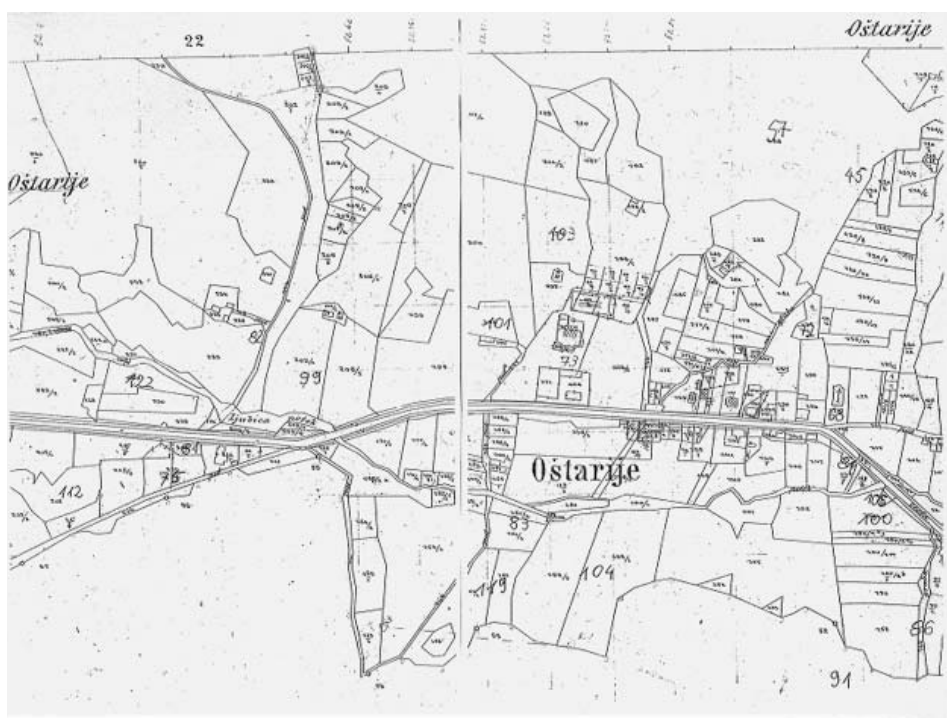
- Älaginac* → 1
Älanac → 110
Bàdanj → 2
Bàra → 104
Barbàruša → 108
Bàrica → 114
Bàsača → 66
Bevànduša → 130
Bijāce → 67
Bilice → 116
Biljevina → 99
Blāževa pàljevina → 3
Brīg → 4
Brigòvi → 5
Brkljāčuša → 123
Bùljima → 6
Bùljimica → 7
Bùnār → 105
Cfkva → 68
Čäcicka → 69
Dánīnka → 70
Dóčić → 8
Dokòzuša → 109
Dòlinica → 9
Dräga → 119
Drāžica → 127
Dùboki vřtlić → 10
Dùboko → 11
Dùliba → 12
Dùlibica → 13
Gāj → 71
Glàvičica → 107
Gràba → 86
Gràbār → 14
Gròblje → 72
Gúvno → 102
Jàdičevac → 15
Jàruga → 74
Jàtare → 16
Jèla → 17
Jèlārje → 75
Jürēlin vřtā → 18
Jürkuša → 19
Kämenica (vrelo) → 20
Kämenica (oronica) → 21
Kärlička → 76
Kärlina plāna → 77
Kāžtīn → 78
Kīza → 22
Kod stanóvā → 23
Kòrana (bunar) → 24
Kòrana (oronica) → 25
Kòsica → 26
Košānica → 27
Kotārina → 28
Křč → 29
Křčevina → 30
Křčevina Miletic → 31
Křčevinica → 32
Křčići → 33
Krüşka → 35
Kučéljak → 82
Küca kúme Göginice → 79
Logòrište → 103
Lùčica → 83
Ljübica → 84

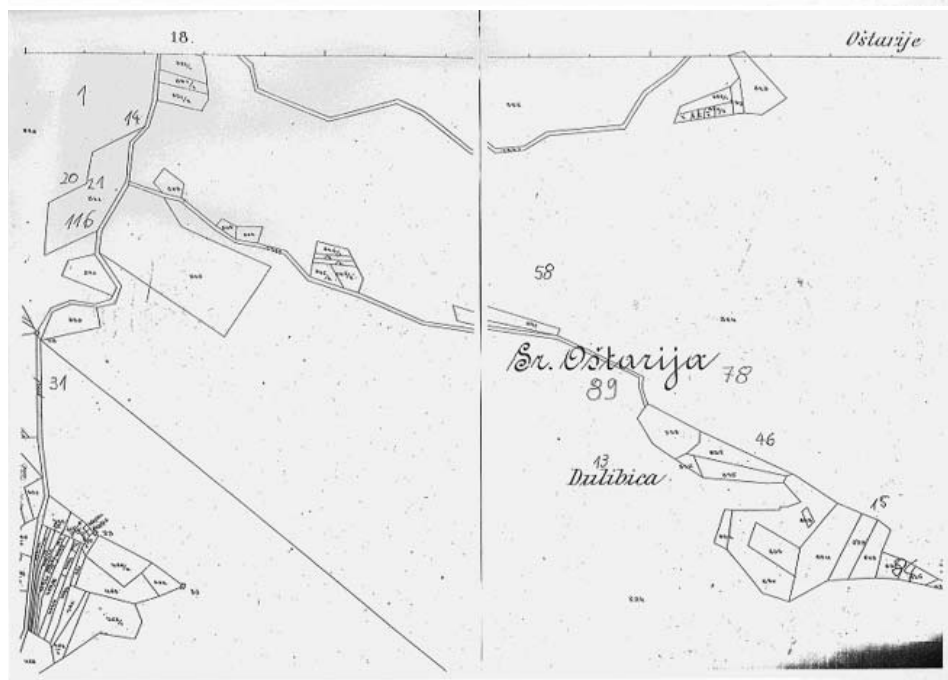
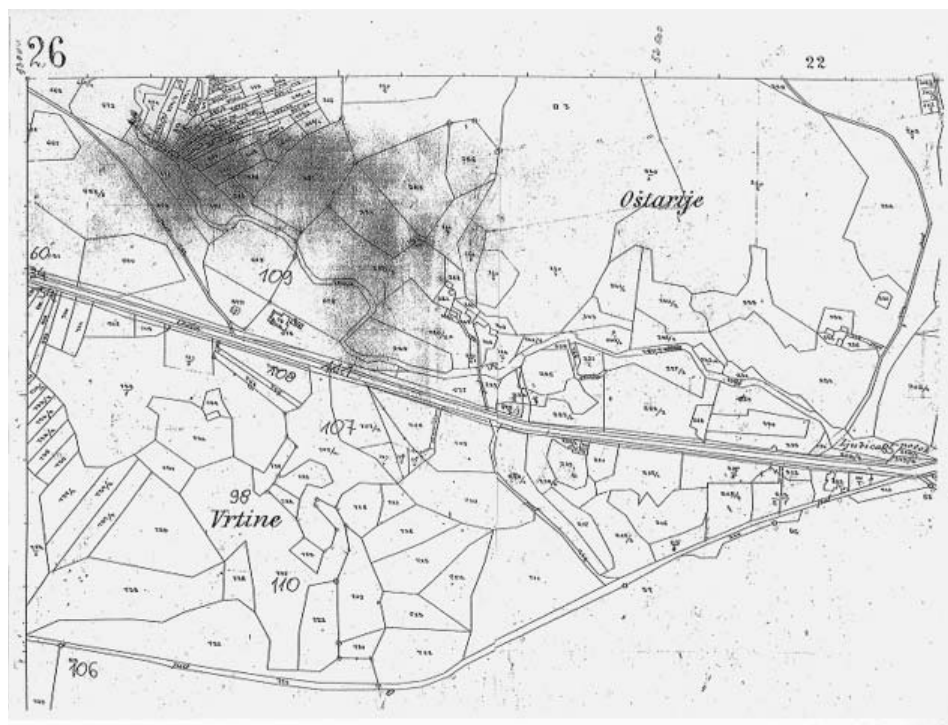
<i>Ljubica</i> → 85	<i>Rèdine</i> → 90
<i>Màrasõvka</i> → 118	<i>Rìpište</i> → 53
<i>Mùcuša</i> → 87	<i>Slàdovača</i> → 91
<i>Napásalište</i> → 106	<i>Sòkāt</i> → 92
<i>Nòžica</i> → 36	<i>Stànine</i> → 112
<i>Njivètina</i> → 115	<i>Stâra vrâta</i> → 54
<i>Ôgrada Bâburić</i> → 37	<i>Stupàčinovo</i> → 93
<i>Ôgrade</i> → 38	<i>Stupànuša</i> → 94
<i>Ômār</i> → 88	<i>Šikuša</i> → 55
<i>Oštàrije</i> → 89	<i>Šipkāš</i> → 56
<i>Pálež</i> → 101	<i>Škr̂bina</i> → 95
<i>Pánji</i> → 39	<i>Špílic plána</i> → 57
<i>Pètrovac</i> → 40	<i>Tičijak</i> → 120
<i>Plána</i> → 41	<i>Tõrina</i> → 58
<i>Pòčezbina</i> → 42	<i>Tràtina</i> → 122
<i>Pod jàvõrje</i> → 43	<i>Třn</i> → 129
<i>Pod vřljike</i> → 44	<i>Tròlinka</i> → 59
<i>Põlic brìg</i> → 45	<i>Ūže</i> → 97
<i>Položine</i> → 46	<i>Vèliki vřtā</i> → 96
<i>Pónor</i> → 124	<i>Vèše rìvinā</i> → 126
<i>Povèljuša</i> → 47	<i>Vinci</i> → 61
<i>Prâzov stànić</i> → 48	<i>Vřšak</i> → 125
<i>Prístranak</i> → 49	<i>Vřtā Pìlipov</i> → 121
<i>Pròsika</i> → 100	<i>Vřtā pod kòsõn</i> → 128
<i>Prošcànī vřtā</i> → 50	<i>Vřtline</i> → 98
<i>Přpić põlje</i> → 51	<i>Zèčijak</i> → 62
<i>Pût</i> → 117	<i>Zèčiji vřtā</i> → 63
<i>Râjčevka</i> → 113	<i>Zeljànī vřtlic</i> → 64
<i>Ràkete</i> → 52	<i>Ždrìlo</i> → 65
<i>Ravničica</i> → 80	

Zemljovidi

Hrvatska osnovna karta 1:5000. Zagreb: Središnji ured Državne geodetske uprave.
Izvod iz katastarskog plana k. o. Baške Oštarije 1:2880. Gospić: Područni ured Državne geodetske uprave.







The toponymy of Baške Oštarije

Abstract

This paper deals with toponyms from a small village called Baške Oštarije, located on the border between central and southern part of the Velebit mountain range. Extremely negative economic and demographic trends are endangering this valuable ethnic and linguistic treasure. Thus, this paper contains 165 toponyms gathered through contact with local people and their descendants in different parts of Croatia, as well as those found in cadastral documents. The author attempts to reconstruct the dynamic history of this locality and provide a structural classification of these almost exclusively Croatian toponyms. Today, Baške Oštarije is turning into a tourist resort drawing people from all over the world who then use their own names for some parts of the village, different from those in the original Štokavian–Ikavian dialect. For this reason, the author finds it very important to record and publish the toponyms in their original form and pronunciation before they are replaced with variants from the Croatian standard.

Ključne riječi: toponimi; Baške Oštarije; Velebit; Bunjevci; lička štokavska ikavica, Lika

Key words: toponyms, Baške Oštarije, Velebit, Bunjevci, Štokavian–Ikavian dialect, Lika